

FM $\frac{65}{2}$

ქრონოლოგიური
სამსახური

Handwritten signature or initials in blue ink.

Handwritten marks or initials in blue ink at the bottom of the page.

1) 517 നമ്പർ
2) 517 നമ്പർ
3) 517 നമ്പർ
4) 517 നമ്പർ
5) 517 നമ്പർ
6) 517 നമ്പർ
7) 517 നമ്പർ
8) 517 നമ്പർ
9) 517 നമ്പർ

1) 517 നമ്പർ
2) 517 നമ്പർ
3) 517 നമ്പർ
4) 517 നമ്പർ
5) 517 നമ്പർ
6) 517 നമ്പർ
7) 517 നമ്പർ
8) 517 നമ്പർ
9) 517 നമ്പർ

1) 517 നമ്പർ
2) 517 നമ്പർ
3) 517 നമ്പർ
4) 517 നമ്പർ
5) 517 നമ്പർ
6) 517 നമ്പർ
7) 517 നമ്പർ
8) 517 നമ്പർ
9) 517 നമ്പർ

~~5005~~
2

4784.068(c) (= 99.962.1) +

784.4 (c) (= 99.962.1)

ქართული ენციკლოპედია
საქართველოს ენციკლოპედია

წერა-კითხვის გამავრცელებლის საზოგადოების გამოცემა № 28.

ს ე ლ ე უ
ს ე ლ ე უ

ფ. კახიანი

სახალხო სიძეურები

გადაღებულნი ნოტებზე

ფ. ი. ჩხიკვაძის მიერ.

თბილისი

სტამბა მ. შარაძისა და ამხანაგობისა, ნიკოლ. ქუჩა, № 21,

1896

Дозволено цензурою. Тифлисъ 27 Іюня, 1896 г.

FM 65
2

36 უზ. ბურ. 17 სტ. 3. ბი

ს ა ლ ა ე უ რ ი .

№ 1 თამარ მეფე.

ფიგურა

დინჯად.

ზინკელო რუსდი.

თა - მარ მე - ფე და ხონ - თქა - რი ხონთ - ქა - რი

მეტე რუსდი.

თა - მარ მე - ფე და ხონთ - ქა - რი ხონთ - ქა - რი

მალაღმა ღმერთმა წაჰკიდა.

ზღვაში ჩაუშვა ხომალდი,

მრავალს წყალობას დაჰპირდა.

ზედ აღმასები დაჰკიდა.

შიგ ჩასხა ქართველთ ლაშქარი,

მრავალს წყალობას დაჰპირდა.

№ 2 მანუკია სწავლასად (აქროს დიელის ხმად).

დინჯად. მარტო ხმა.

ო - რი და აქ - როს დი - ე - ლო ბი - ჯო ვი - სი

ხარ მალ - ხა - ზი - ო

ბიჯო, ვისი ხარ მალხაზი, დაურჩი დედაშენსაო;
 საქმე რომ არა გქონდეს-რა, ჩამოირბენდე ჩვენსაო;
 გაგიშლი წიგნსა პატარას, მეც მოგიჯდები გვერდსაო;
 გასწავლი წერა-კითხვასა, არაკებ გეტყვი ბევრსაო;
 ვიმღერ და შენცა გამღერებ, ლექსებს გასწავლი ძველსაო.

კოცხლად.

ნა - ნა შეი-ლო, ნა - ნი - ნა! ნე - ტა რამ შე - გა - ში - ნა?

რაზედ შეკრთი, მტირალნი
რისთვის მომაპყარ თვალნი?

ჯერ ხომა შენი ბედი,
გრძნობა წინა-მორბედი
არ უხატავს მაგ შენს თვალს
ქართველთადმი ღვთიურს ვალს!..
მაშ რალამ შეგაშინა?
ნანა, შეილო, ნანინა!

ჯერ მინამ ხარ ყმაწვილი,
მინამ დრო მოგესწრება,
ისწრაფე, შეილო, ძილი
ისწრაფე განსვენება!
მოვა დრო, გაიზრდები,
მკლავი გაგიმაგრდება

შეილო, ყრმობის სიზმრები
ბრძოლაზედ გაგეცვლება.
არ შემიდრკე მაშინა,
ნანა, შეილო, ნანინა!

№ 5 ჯერ შტომა მეტე სტომა.

წყნარად. მარტო ხმა.

p.

სწავ-ლობს გიგ - ლა ტი - ტი - ნა, მზემ შე - მო - უ - ჭყი - ტი - ნა.

f

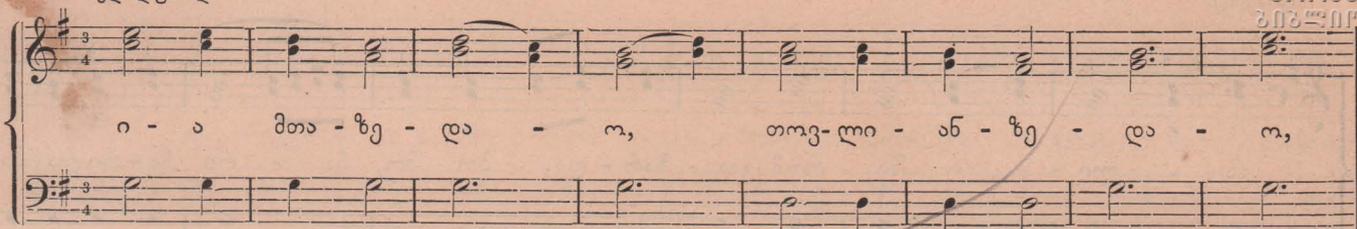
გიგ - ლავ, გე - ყო - ფა სწავ - ლა, ახ - ლა კარ - გი - ა გავ - ლა - ო.

გამო, შეითამაშე,
არვინ ეტყვის მამაშენს!

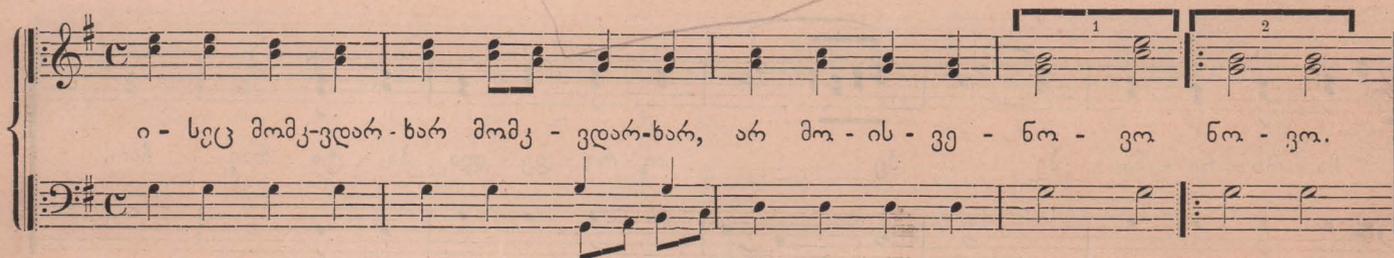
„არა, მზეო, მზე ქალავ,	«გიგლავ, გეყოფა სწავლა,
ჯერ გავათავო სწავლა!“	ახლა კარგია გავლა,
გიგლამ დაიწყო წერა,	გამო შეითამაშე,
ჩიტმა დაიწყო მღერა:	არვინ ეტყვის მამაშენს!“

„არა, ჩიტო მზეწვიავ,
მე ოსტატი მეწვია...
შენ თუ მორჩი მღერასა,
მაშ მეც მოვრჩე წერასა.“

მედიდურად.

ი - ა მთა - ზე - და - ო, თოვ - ლი - ან - ზე - და - ო,

ი - სეც მომკ - ვდარ - ხარ მომკ - ვდარ - ხარ, არ მო - ის - ვე - ნო - ვო ნო - ვო.

ია კოჭამდინო, ვარდი ყელამდინო,
ირმისა ჯოგოიო შემოჩვეულავო

ნეტავც ეძივნათო, არ გაეთელათო.

სიძე სიმამრიო მთას ნადირობდენო,

სტყორცნა სიძემაო: მოკლა ირემიო,

სტყორცნა სიმამრმაო: მოკლა სასიძოვო.

ადგა წავიდაო, ქალსა შესჩივლაო,

შვილო დარეჯანო, მოდი რა გითხრაო:

ქმარი მოგიკალო, თავს ნუ მოიკლამო.

შენ მამაჩემოვო, დარბაისელოვო

შენ ჩემი ცოდვითა არ მოისვენოვო!

ისეც მომკვდარხარ, მომკვდარხარ, არ მოისვენოვო!

*) მთელი ლექსი იმდერება ისე, როგორც სწერია პირველ, სტრიქონში, ხოლო ბოლო სიტყვები ისე როგორც მეორე სტრიქონში.

№ 9. მუძლი მუხასაო. *)

პირველი გუნდა.

მედიდურად.

მეორე გუნდი.

f.
 ჰე მუმ-ლი და მუ-ხა - სა - ო ჰე მუმ-ლი და მუ-ხა - სა - ო.

გარს ეხვეოდაო.
 მუხა და დამძიმდაო,
 წყალში და ჩაეარდაო. ნაპირს და გადვიდაო.
 წყალი და შეგუბდაო, მუმლი და შეწუხდაო.
 მალე და დაიხრჩოვო.
 მუმლი და დაიხრჩოვო,
 მუხა და გადარჩაო.

*) ამ სიმღერას ორ გუნდათა მღერიათ. მეორე გუნდი იმეორებს პირველის გუნდის ნათქვამს სიტყვებს.

№ 10. შაშვი კაკაბი.

ქართული
ბიბლიოთეკა

დინჯად.

შაშ-ვი კა - კა - ბი შე - იბ - ნენ, შაშ-ვი კა - კა-

ბი შე - იბ - ნენ, შაშ - ვი მგა - ლობე - ლი დე - ლა - ო

შაშვი კაკაბი შეიბნენ
დილა იყო მშვენიერი.
ომი ჰქონდათ მეტად ძნელი.
შაშვმა აჯობა კაკაბსა.

შაშვი მგალობელი დელაო

№ 11 ზურის მოსვალა.

წყნარად. მარტო ხმა.

ბი - ჭო, პუ - რი შე - მო - სუ - ლა, ღე - ლავს, ბზი - ნავს ოქ - როს ფე - რად - ო

ერთად.

ა რა - ლა - ლე ვა - რა - ლა - ლი ა - რა ლა - ლე ე - რი ე რე - ლო - ო.

უფლის თვალი შიგ ტრიალებს.
 მოდით ნახეთ, თუ არ გჯერათ!
 შიგ ნუ ჩაეწვავთ, ცოდვა არის,
 ნუ გაეხდებით ჩვენ ღვთის მტერად,
 ნამგლებს პირი გავუღესოთ,
 გადავიქცეთ მთლად სიმღერათ.

მოიმკო და გაიღეწა...
 დაილოცა შენი ხვაი!
 მარცვალი ჰგავს შინდის კურკას,
 სათესლე და დასაფქვაი.
 ყველას ეყვის ჯარს, ჯამათს,
 ეკურთხება მკვდარს საფლავი,

ჯალაბობაც გამოძღება,
 არ მოგიკვდეს ჩემი თავი.

ქართული
ბიბლიოთეკა

მხიარულად.

ო დე სო - ა ნა - ნი - ნა, ო დე - ლო - ა ნა - ნი - ნა,

ო ო დი - ლო ნა - ნი - ნა,

ო დი - ლო ვა - დი - ლო ო დე - ლო ა ნა - ნი - ნა.

№13 „ორი ოღელა“ (შეგრულიაგან *).

მზიარულად.

ო რი ო ღე - ლი - ა, ო რი ო ღე - ლი - ა, ო ო ღე - ლი - ა ნა - ნი ნა

კრულ ი - ყოს მი - სი სა - ხე - ლი, ვინც მთა გას - ცვა - ლოს ბარ - ზე - და

ო - ო - ღე - ლი - ა ნა - ნავ და ო.

*) სიტყვები იხილე თ. აკაკი წერეთლის თხზულებაში. პირველი ნაწილი, 262 გვერდი.

№ 14 სიმღერა მკის დროს, როცა ნამკვლებს ლესვენ.

დინჯად.

გავ - ლე - სოთ, ძმე - ბო, ნამ - გა - ლი, გავ - ლე - სოთ, ძმე - ბო, ნამ -

გა - ლი, პუ - რი შეგვ - ქნი - ა სამ - კა ლი, დე - ლა ო.

ჯერ ჰოპუმ დავაგუგუნოთ
და მერე ჰარი-ჰარალი.
ვერა ხედავ ჩვენს მეთაურს,
როგორა ხტის, გული უხურს;

მერე გნახავ, რაც ბიჭი ხარ,
ნამგალი დაატრიალე.

რა სიამით და სიხარბით
შეჰყურებს დამწიფებულს პურს!
მეთაურო, დავაცალე,
ჯერ ეს ყანწი გამოცალე,

№ 15 იავნანა.

წყნარად.

p გა - ფურ-ჩქენი-ლო გლე - ხის შვი - ლო, *p.p.* შენ პა - წა - წი -

ნა - ო! ნა - ნას გე - ტყვი და - ი - ძი - ნე - ო.

მაგრე ტკბილად, უდარდელათ რამ დაგაძინაო!
 დედის მკერდსა მივიგნია შენ ტკბილი ბინაო!
 დაიძინე, იავ-ნანა, ვარღო ნანიანაო!
 დაიძინე, გენაცვალოს შენი მშობელიო;
 ძუძუებში ჩავივლია პაწაწა ხელიო;
 შენს ვაჟ-კაცობას მომასწრებს მე ღვთის მშობელიო!
 აგცილდეს სხვისა მონობა დამამხობელიო.

ქართული
ლიბრეტო

მთქმელი.

დღეს მერ-ცხა-ლი შე-მოფ-რინ-და, ჭიკ-ჭი - კი - თა შე - მომ - ძა - ხა ჰე - რი ჰე - რი

ჰე - რი ა - რა - ლე *p.* გა - ზაფ - ხუ - ლი! გა - ზაფ - ხუ - ლი! გულს ი - მე - დი

p. და მე სა - ხა, ჰე - რი ჰე - რი ჰე - რი - ა - რა - ლე ო.

მივდევ სარკმელს, გაღვიხედე,
არე-მარე მესხვაფერა!
სასოებამ ფთა გაშალა,
გულსა მკრა და ამიძგერა!

სუნი მეცა გაზაფხულის,
უცნაური ვიგრძენ ძალი...
ვსთქვი თუ გულსა რაღად ვიტყვ?
ახლოს არის მომავალი!

მოვესწრები, რაც მინდოდა
ზამთრისაგან დაჩაგრულსა:
ვნახავ ქორწილს ბუნებისას,
გავიგონებ მის მაყრულსა.

№ 19. ვინა სთქვა საჭარბოვლოზედ.

კონტოლად.

გი - ნა სთქვა სა - ქარ-თვე-ლო-ზედ რა დი-დი-ლო მი - კვდე ბა - ო

ვა - რა - ლა - ლი ვა - რა - ლა - ლე რა დი-დი ლო-მი კვდე-ბა - ო

ვა - რა - ლა - ლი ა - რის - ვა - რა - ლე.

სამი ხმა

p.

გლე-ხის პა - ტა - რა ბი - ჭი - ვარ, ღვთი-სა ა - მა - რას გდე-ბუ - ლი, სი - სა - წყლვ სი-

p.

ლა - ტა - კე - ში დე - ლა გაზ-დი - ლი და - ბა - დე - ბუ - ლი.

შრომის შვილს მიყვარს მშობელი,
 ღონეც მიღვია მუხლებში.
 მეხრე ვარ; ხარი, კამბეჩი
 დამიდის მინდორ-ჭალაში;
 მაგრამა მაინც არა ვარ
 მალრიელ ჩემის თავისა!

ერთი რამ დიდი მაკლია:
 არა მესმის რა წიგნისა.
 ისმინეთ წიგნის მცოდნენო,
 ჩემი ვედრება სიტყვაი:
 მასწავლეთ წიგნი, მასწავლეთ...
 მასწავლეთ წერა-კითხვაი!!

№ 21. ნახანა.

ქართული
ლიბრეტო

დინჯად.

p.

ნა - ნი - ნა ნა - ნი - ნა ვა - დე - ლო - ა ნა - ნი - ნა - ა

ნა - ნი - ნა ნა - ნი - ნა ვა - დე - ლო - ა ნა - ნი - ნა ა - ვა - დე - ლო - ა

ვა - დი - ლა შენ გე - ნაც - ვა - ლე - ვა ლა - ა.

მი - ვარს ფაც - ხა მე მეგ - რუ - ლი მთა - კორ - ტოხ - ზედ წა - მოდ - გმუ - ლი

ნა - ნა - დი - ლა ო - რი - ნა - ნა და დი - ლა ო - რი - დი - ლა

ნა - ნა - დი - ლა მი - ვარს ფაც - ხა მე - მეგ - რუ - ლი მთა - კორ -
 მიევარს ფაცხა მე მეგრული.

ტოხ - ზედ წა - მოდ - გმუ - ლი ნა - ნი - ნა ნა - ნა - დი - ლა ო - რი - დი - ლა ნა - ნი - ნა - ო.

№ 23. დიამბეგის ქალს აქებენ. (მონასტრულს კილოზედ).

ქართული
ბიბლიოთეკა

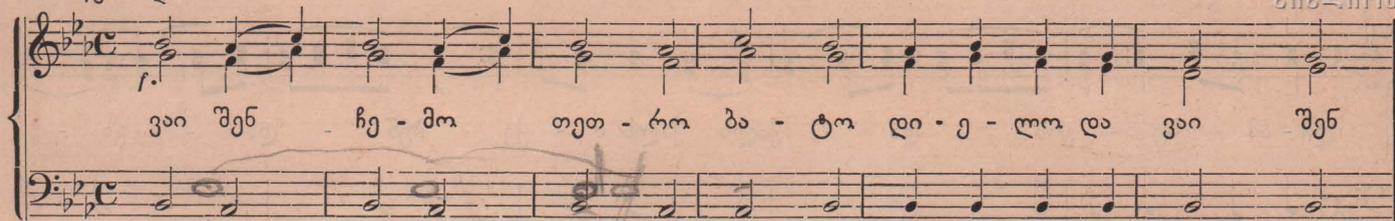
დინჯად.

დი - ამ - ბე - გის და - ქალს ქალს ა - ქე - ბენ - და - გა -

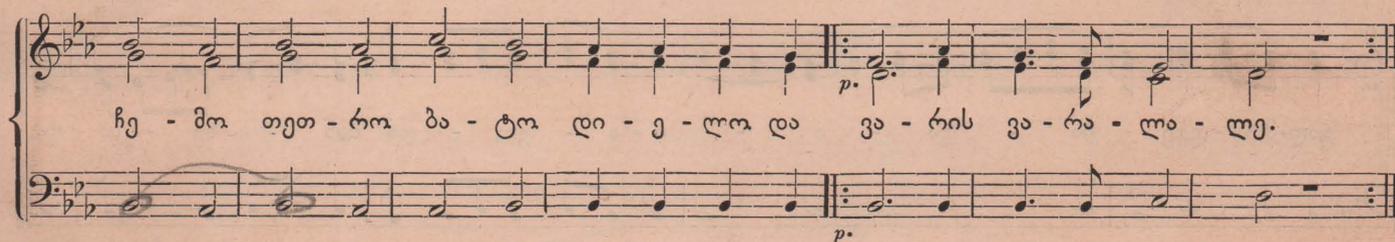
გაღ-მოს-ღვე - ბა - და - ა - ი - ა - ვო - და ბან - ზე - და - ო.

იმას იმის რძალი სჯობდა
ფეხს მოიდებს გვერდზედაო.
ფეხის თითებს ათამაშებს
ოქროს ხალიჩაზედაო.
ცალი თვალი ჩემზედ დარჩა
ცალი დიამბეგზედაო.

წყნარად.

ვაი შენ ჩე - მო თეთ - რო ბა - ტო დი - ე - ლო და ვაი შენ

ჩე - მო თეთ - რო ბა - ტო დი - ე - ლო და ვა - რის ვა - რა - ლა - ლე.

ვაი შენ ჩემო თეთრო ბატო
 თავი მოგჭრა ქვაბში ჩაგდო
 ამოვიღო სინზედ დაგდო
 ასოთ აგჭრა სუფრას დაგდო.

№ 25. ნანანა (იმერული.)

25

ქართული
ლიბრეტოები

წყნარად.

p.

ამ ბატონისა დედასა ნა - ნი - ნა ნა - ნი ნა - ნა

ნა - ნი - ნა - ნა ნა - ნა - ნა ნა - ნი - ნა - ნა, შენ გე - ნა - ცვა - ლე.

ამ ბატონისა დედასა
 უღვია ოქროს აკვანი,
 შიგ უწევს ბატონიშვილი,
 ამომავალის მზის დარი.

№ 26. მუშუჭა (კახური).

პირველი მთქმელი.

აქედგან მეორე მთქმელი.

სი - მინ - დსა თოხ - ნა და - ვუ - წყოთ, ერთ ხმათ დავ - ძა - ხოთ მუ - შუ - რი,

ისევ პირველი.

ახლა მეორე.

ე - გებ მა - შინ დაგ - ვა - ვი - წყდეს - - - რომ ვლგხ - ნი ვართ

ერთათ.

უ - ბე - დუ - რი. ბი - ჰე - ბო, ვა - რის - ვა - რა - ლე -

ვა - რა - ლა - ლი ა - რა - ლე - ო.

მარტო ჩვენთვის არ ვმუშაობთ,
 სხვისიც ვვმართებს სამსახური;
 ბატონი გვყავს, ვართ საწყალი,
 უპატრონო უბედური!

ყველა თავში გვიჩაჩქუნებს—
 გარეშე და შინაური;
 ცხელსა მიწას უხვად აღბობს
 ოფლი ჩვენგან მონაწერი.

ჩვენის ჯაფით მონაყვანი
 სხვასთან მიღის საზრდო პური,
 შინ ცოლშვილს სიმშლილი გვიკლავს,
 მაგრამ ვინ მიუგდოს ყური?

მათსა საზრდოს სხვა იტაცებს,
 სტირის ცოლი მეძუძური,
 სიმშლილისგან რძე უშრება,
 წივის შვილი უსუსური!

ქართული
ლიბრეტო

მარტო ხმა. ერთად.

ბე - დი-ლო კუჩხა - ბე დი - ნე - რა ო - დე - ლია - დელო ო - დე-ლა ო - დე-ლა

ო - დე-ლი - ა ორირ ორირ ორირ ორირ ორირ ოჰო ოდე - ლა ო - ო -

ო - დე - ლია - დელო ო - დე-ლა ო - დე-ლი-ა ო - დე-ლი-ა კუჩ-ხა - ბედ-ნე-რა

ო - დელო ოდე - ლა ო - დე-ლი-ა ო - დე-ლი-ა - დე-ლა ო - დე-ლა ო.

№ 28. მუშუდა.

ო - ი - ა მუ - შა - უნ - და მუ - შა - ობ - დე - სო ა - რი - ა - რა -

ლე ა - რი - ა - რა - ლე - ა.

ქართული
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

პირველი მთქმელი.

ჰე - - რი - რა - და - მა - შა კურდღელ-მა სთქვა ჩირ-გვში ვზი - ვარ მეორე მთქმელი.

ჰე -

ჰე - რი - რა - და - მა - შა კურდღელ - მა სთქვა ჩირ - გვში-და - ვზი-ვარ ჰე

*) სიტყვები იხილე ი. ს. გოგებაშვილის „ღეღა-ენაში“ — „კურდღლის სიზმარი“.

№ 30. ღმერთო, ღმერთო მაცყაღეო.

დინჯად. მარტო ხმა.

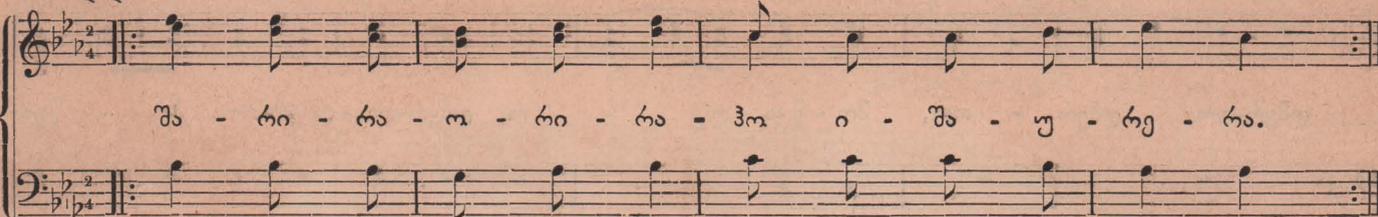
ღმერ-თო, ღმერ - თო, მო - წყა - ლე - ო, ღმერ-თო-ღმერ-თო, მო - წყა -

ლე - ო, ა - რუ - ნა - ნო და შენ-გნით ვე - ლი შე - წევ - ნა - სა ა - რუ -

ნა - ნო ა - რა - ლა - ლი ა - რა - ლა - ლე ვა - რა - ლა - ლი ვა - რა - ლა - ლო.

№ 31. „ღაშენად“ (სვანური საცეკვარი).

მარღად.

შა - რი - რა - ო - რი - რა - ჰო ი - შა - უ - რე - რა.

№ 32. „ბუბა ქაქუჩელა“ (სვანური).

ქართული
ლიბრეტო

ბუ - ბა, ბუ - ბა, ქა - ქუ ჩე - ლა, ბუ - ბა ქა - ქუ - ჩე - ლა.
 ბუ - ბას ა - რაყ ხა - კუ ჩე - ლა - - - - -
 თვი - თან კათ- ხალს ჩუ - ლოდ თუ - რედ - - - - -
 მან - ძე - ლი - ში ნა - შთო ბო - ში - - - - -

ში - ლე - შა დი - გე - რე - გი - ლე - ცხო - რი - ო - დი
ე - მილ დი - ჯი - ე - შვი - ა - - - -

ო ი - ო ცხო - რი ო - ი - ა ში ლე - შა.

შიღეშა დი გერეგილე
ცხორიოდი ოია ცხე-
რივა, (ანუ შიღეშა).
სვირე მილ დი ჯიეშვია
ცხორიოდი ოია ცხე-
რივა, (ანუ შიღეშა).
ეჯინოში მაბიზასი
ცხორიოდი.....
ტუებისი ლეიე ჟამ
ცხორიოდი.....
ტუებიში თხუემას
ცხორიოდი.....
გიგებელ ხეიხე
ცხორიოდი.....

დიდებულო გიორგი
ცხორველისაო,

მჟავე წყალი დაგილევია
ცხორველისაო

და მით გამაძღარხარ,

ხევში მიდიოდი,

ხევის გასათავარში

ნადვი იყო,

იეიეჯასე მუიე გულდ,
ცხორიოდი.....

იეიეჯისე ღვიაა ჟილდ,
ცხორიოდი.....

ჟაია გური ცხოუეურ,
ცხორიოდი ოია ხეა-
დივარ,

დაეცურე ლებესაქურ,
ცხორიოდი ოია ხეაიქაბ

იმახედ მტრ ედი იჯდა;

მტრედს ყმაწვილი მიეპარა,

უწამლოდ და უტყვიოდ
მოჰკლა,

უწყლოდ და უცეცხლოდ
მოხარშა.

№ 24 402

№ 35. ბეთქენ კუცა (სვანური *).

117/2.52

4925.
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

f. ბა - ილ, ბე - თქი - ლი - ა! კუ - ცის - ტა რას - ხო - ი - ა -
ბა - ილ, მუ - ლა - სი - ა! მუ - ჟა - ლა ხან - ზო - ი - ა -

f.
გე - ნა ი ბა - ილ - ილ - ბა და - ილ - ბა - ი - ა - ი ბა - ილ.
რვე - ლად t.

ბაილ, ბეთქილია კუცისა ბეთქილი მონადირე კაცი
 რასხაგუნა, [იყო.
 ბაილ, იბლა, იბლა, ბაილ!
 ბაილ, მულახ, მუჟალ, ხინ- მულახი და მუჟალი შეიკ-
 ბაილ, ილბა. [ზორველად რიბენ.
 ბაილ, ხაჯი მოსაშიდ ჟამ- ჟამშილ მოედანში ფერ-
 ბაილ, ილბა,... [შვისუბას ხული გამართეს,
 ბაილ, ნენსგაღეჭვა კვიც- შუაში ჯიხვი შეუვარ-
 ბაილ, ილბა,.. [რა ლახად. დათო.

ბაილ, ფითქი ჩიემ ქახოტრ- თითო-თითოყველამ ესრო-
 ბაილ, ილბა.... [ხანხ [ლა,
 ბაილ, მუგდა ფიჩხი დემ- თითქმის ბალანიც ვერ
 ბაილ, ილბა,... [ხოკიჩხ. [მოსწყვიტეს.
 ბაილ, აღის იერვა ქარ- ვინც იმას მოჰკლავს.
 ბაილ, ილბა,... [ხეჭმული იმას სოფელი ჯილდოს
 ბაილ! ეჯის სოფელ ჯილ- მისცემს.
 ბაილ, ილბა,. [დას ხორდე.

*) სვანური სიმღერები გადაღებულია სვანეთში კომპოზიტორის მ. ბალანჩივაძისაგან და მისივე ნებართვით მოთავსებულია ამ კრებულში. ავტ.

107/52

- 51

5